

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **572** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 1 juni 2010 (2009-2010)

Voorstel van resolutie

van mevrouw Vera Van der Borcht en de heren Herman Schueremans,
Karlos Callens, Sven Gatz, Ivan Sabbe en Lode Vereeck

betreffende de aanpassing van het besluit
van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009
met betrekking tot soortenbescherming
en soortenbeheer

TOELICHTING

Het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer, aangehaald als het Soortenbesluit, is van kracht sedert 1 september 2009. Dat besluit geeft onder meer uitvoering aan een aantal bepalingen uit de Vogelrichtlijn (richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand) en de Habitatrichtlijn (richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde fauna en flora), uitgevaardigd in respectievelijk 1979 en 1992.

Het besluit richt zich op de rechtstreekse soortenbescherming en beoogt de gunstige staat van instandhouding van diverse populaties.

Bepaalde relatief algemene soorten, die doorgaans in grote aantallen en over heel Vlaanderen verspreid voorkomen, kunnen een specifieke negatieve impact hebben, zodanig dat bestrijding ervan nodig kan zijn in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid, in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer, ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren, of ter bescherming van de wilde fauna. Die soorten gedragen zich als cultuurvolgers, dat wil zeggen dat zij uitstekende levenscondities vinden in het door mensen gevormde en beheerde landschap. Het uitvoeren van bestrijdingsmaatregelen ten aanzien van de populaties van die soorten mag, gelet op hun zeer omvangrijke populaties, worden geacht geen negatief effect te hebben op de algemene populatie. De bevoegde Vlaamse administratie moet in het kader van de Vogelrichtlijn periodiek verslag uitbrengen waaruit moet blijken dat die soorten in géén geval in hun staat van instandhouding worden bedreigd. De bestrijding van die soorten zorgt voor een lokaal wegwerken van de specifieke negatieve impact.

In 2010 is een studie verschenen in het Journal of Applied Ecology van de British Ecological Society. The British Ecological Society is een mondiaal gerenommeerd onderzoeksinstituut dat enkel studies in zijn Journal publiceert die gebaseerd zijn op empirisch onderzoek. De studie waarvan sprake is, heeft als titel ‘Changes in breeding success and abundance of ground-nesting moorland birds in relation to the experimental deployment of legal predator control’.

Het onderzoek liep over een periode van acht jaar in heide- en weidegebied in Northumberland in het noorden van Engeland. In die regio werden vier gelijksoortige gebieden afgebakend van ongeveer 10.000 ha waarbinnen de broedsuccessen en het voorkomen van een aantal grondbroeders werd onderzocht, waaronder Kievit (*Vanellus vanellus*), Goudplevier (*Pluvialis apricaria*), Wulp (*Numenius arquata*), Schots sneeuwhoen (*Lagopus lagopus scoticus*), Graspieper (*Anthus pratensis*), Watersnip (*Gallinago gallinago*) en Veldleeuwerik (*Alauda arvensis*) in relatie tot de predatiedruk van de vos (*Vulpes vulpes*) en de zwarte kraai (*Corvus corone*).

In de vier onderzoeksgebieden werd in 2000 geen bestrijding (predation control) van kraai en vos uitgevoerd. In veld A werd wel bestrijding uitgevoerd van 2001 tot en met 2004 en nadien tot en met 2008 niet meer. In veld B werd van 2000 tot en met 2004 geen bestrijding uitgevoerd, nadien tot en met 2008 wel. In veld C werd vanaf 2003 tot het einde van de onderzoeksperiode bestrijding uitgevoerd en in veld D werd acht jaar geen bestrijding uitgevoerd. In de figuur onderaan worden de jaartallen waarin bestrijding werd uitgevoerd aangegeven in grijze kleur.

Jaar	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Veld A									
Veld B									
Veld C									
Veld D									

De conclusie van het onderzoek sprak boekdelen! Waar bestrijding werd uitgevoerd, verdrievoudigden de broedsuccessen van onder meer kievit, goudplevier, veldleeuwerik, graspieper en Schots sneeuwhoen en steeg het aantal broedkoppels met 14% per jaar. Waar geen bestrijding werd uitgevoerd, daalde het aantal broedkoppels met 17% per jaar. De wetenschap heeft al aangetoond dat de toename of afname in populatiedichtheid een exponentieel verloop kent. Wil men in Vlaanderen bepaalde grondbroeders de kans geven zich te herstellen tot een gunstige staat van instandhouding, dan is predatiecontrole van vos en zwarte kraai van fundamenteel belang.

De conclusie van de studie luidt als volgt: “Controlling predators is a potentially important management tool for conserving a range of threatened species. Considerable sums of public monies are currently spent on habitat improvement for conservation and some of these public funds should be used to underpin habitat works with predator removal.”.

Toen de vorige Vlaamse Regering het Soortenbesluit goedkeurde, had die niet de intentie om de bestrijding van de kraaien en eksters in Vlaanderen onmogelijk te maken; vandaar dat een heel aantal bepalingen uit het voormalige koninklijk besluit van 9 september 1981 betreffende de bescherming van vogels in het Vlaamse Gewest werd overgenomen. Toch komt de bestrijding van de kraaien en eksters ten behoeve van schade aan de fauna door de bepalingen uit artikel 40, 41, 42 en 43 in het gedrang. Die bepalen immers dat alle vogels die in gevangenschap worden gehouden en die onder de toepassing van dit besluit vallen, voorzien moeten zijn van een gesloten pootring. In het Soortenbesluit werd geen regeling vastgelegd die ekster en kraai die als lokvogel worden gebruikt, vrijstellen van de verplichting een gesloten pootring te dragen. In het Soortenbesluit werd evenmin een overgangsmaatregel opgenomen. Thans bezit geen enkele Vlaamse jager een van een gesloten pootring voorziene ekster of kraai. Bijlage III stipuleert dat de bestrijding van de daarin opgesomde soorten enkel mag geschieden ten aanzien van de volgroeide individuen, waardoor de overige bepalingen van het Soortenbesluit van toepassing zijn op de juveniele individuen, alsook op de eieren en de nesten. Jonge eksters en kraaien mogen dus niet uit het nest gehaald worden om ze te voorzien van een gesloten pootring. Aangezien jagers thans niet beschikken over lokvogels met een gesloten pootring en aangezien jongen niet uit het nest geroofd mogen worden om ze van een gesloten pootring te voorzien, kan het soortenbeheer van in hoofdzaak de kraai en de ekster in de praktijk niet geschieden, hetgeen geenszins de bedoeling van de wetgever was. Het betrof immers een consolidatiebesluit: wat voorheen kon, moest na september 2009 ook nog kunnen.

Is het bovendien zinvol soorten die bestreden mogen worden, te laten voorzien van een gesloten pootring als die soort gehouden wordt als lokvogel? Immers, het betreft in geen geval soorten in een ongunstige staat van instandhouding, wel integendeel!

Ook qua inzetbaarheid van de middelen rijzen vragen. In het antwoord op schriftelijke vraag nr. 41 van de heer Herman Schueremans geeft de minister een omschrijving van de Larssenvangkooien. Het zijn kleine, gemakkelijk verplaatsbare kooien die bestaan uit twee of meer compartimenten, met één of meer neervallende kleppen, waarbij geen andere dieren meer gevangen kunnen worden na het neervallen van de klep. De minister stelt dat Larssenvangkooien te klein zijn voor de vangst van kraaien en dat die derhalve enkel zijn toegestaan voor de vangst van eksters. Dat lijkt ons enigszins een wereldvreemde redenering aangezien er Larssenvangkooien op de markt te koop aangeboden worden van

ongeveer 1 m³ waarin kraaien ruime bewegingsvrijheid hebben. Bovendien worden Larssenkooien in talloze andere Europese landen veelvuldig en specifiek gebruikt voor het vangen van juist (territorium)kraaien, zeker niet alleen voor eksters. Dat is ook juist de essentie en het effect van een Larssenkooi: plaatselijk aanwenden voor het vangen van territoriumgebonden kraaien en eksters. Een Larssenkooi is inderdaad kleiner dan bijvoorbeeld een trechterval, maar kan nog altijd in ruime afmetingen vervaardigd worden om het dierenwelzijn van één kraai tegelijk per vangcompartiment te garanderen. Want inderdaad kan een Larssenkooi nooit meer dan één vogel tegelijk per compartiment vangen.

Bovendien legt bijlage III op dat op grond van het Soortenbesluit uitgevoerde bestrijdingsactiviteiten enkel mogen plaatsvinden van zonsopgang tot zonsondergang. Met andere woorden, de trechterval en de Larssenvangkooi mogen na zonsondergang niet meer vangklaar opgesteld staan. Door die bepaling moet de persoon, belast met de bestrijding tweemaal daags langsaan op elke locatie waar hij de bestrijding uitvoert met de trechterval en de Larssenvangkooi: om ze bij zonsopgang vangklaar op te stellen en om ze bij zonsondergang niet vangklaar te maken. Ook die bepaling maakt de bestrijding in de praktijk onmogelijk. Veelvuldige benadering bij daglicht van dergelijke vangkooien resulteert bovendien in een groot verlies aan effectiviteit omdat kraaien en eksters zeer snel argwanend worden en de omgeving van de kooien daardoor gaan mijden.

Het Soortenbesluit legt bovendien aan de jagers op dat zij, wanneer zij een bestrijdingsactiviteit uitvoeren, daartoe de schriftelijke toestemming moeten krijgen van de eigenaars van het perceel. In de wetenschap dat de huidige jachtrevieren door versnippering van het eigendomsrecht bestaan uit honderden verschillende percelen van verschillende eigenaars, lijkt het ons onbegonnen werk om jaarlijks de vele honderden schriftelijke toestemmingen toe te voegen aan de bestrijdingsaanvraag. Jagers krijgen van de eigenaars van de gronden waarop zij mogen jagen, de toestemming om de populatie jaagbaar wild te reguleren op een duurzame manier, mits de toekenning van het jachtrecht. De wetgever legt in het Jachtdecreet evenmin op dat iedere jager over een schriftelijke toestemming moet beschikken om te jagen op overig klein-, grof- of waterwild. Een mondelinge toekenning van het jachtrecht is eveneens wettelijk.

Uit contacten met het Agentschap voor Natuur en Bos blijkt die dienst niet erg opgezet te zijn met de bepaling dat de schriftelijke toestemming bij de aanvraag moet worden gevoegd. De dienst kan daardoor overstelpt worden met vele honderden bijlagen bij de aanvraagformulieren. Ook de geest van de wildbeheereenheden – die zorgen voor een duurzaam omspringen met de wildstand – gaat door die bepaling verloren. De wildbeheereenheden kunnen onmogelijk alle schriftelijke toestemmingen toevoegen aan de collectieve aanvraag tot bestrijding van de ekster en de kraai ten behoeve van schade aan de fauna. Immers, zij beschikken over een totale oppervlakte van enkele duizenden hectaren en duizenden kopieën van de schriftelijke toestemmingen in een collectieve bestrijdingsaanvraag toevoegen is onbegonnen werk. Bovendien getuigt het van weinig vertrouwen in de jagerij dat zij op een duurzame manier de populatie van de rechtbekken kunnen reguleren. Het lijkt de indieners dan ook nuttig dit staaltje ‘regulitis’ uit het Soortenbesluit te schrappen indien de bestrijding geschiedt door een erkende wildbeheereenheid of door individuele jagers die beschikken over een door de overheid erkend wildbeheerplan.

Bijlage II van het Soortenbesluit geeft een opsomming van de verboden middelen, installaties en methoden voor het doden of vangen van dieren in het kader van dat besluit. Daarin staat onder meer dat alle akoestische hulpmiddelen verboden zijn. Bij het tot stand komen van het Jachtvoorwaardenbesluit en het Jachtopeningstijdenbesluit werd verwezen naar de Benelux-regelgeving, onder meer over het gebruik van de duivencarrousel. In de beschikking van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie met betrekking tot de jacht en de vogelbescherming M (96) 8 staat dat enkel de mechanisch en elektronisch aangedreven lokmechanismen verboden zijn. Door de mens aangeblazen of aangedreven lokmechanismen zijn dus volgens de Benelux-regelgeving wel toegestaan.

Toch wordt in het kader van het Soortenbesluit elk akoestisch lokmechanisme verboden. Soorten die door hun populatieomvang potentieel negatieve effecten kunnen veroorzaken en die middels het Soortenbesluit bestreden kunnen worden, zouden moeten kunnen worden gelokt met niet-elektronische of niet-mechanische akoestische lokmechanismen, zoals een door de mens aangeblazen lokfluitje.

Ten slotte wordt in bijlage III van het Soortenbesluit, meer bepaald waar het gaat over de toegestane middelen, het gebruik van vuurwapens beperkt tot enkel gladloopsgeweren met hagel. Nogmaals verwijzend naar het KB van 9 september 1981, is het gebruik van eveneens kogelwapens voor de bestrijding van eksters en kraaien altijd toegestaan geweest. Ook die bepaling beperkt de bestrijding van kraaien en eksters de facto, omdat deze vogels zeer schuw zijn en bij bestrijdingsactiviteiten al gauw niet meer naderen binnen schotafstand van een hagelgeweer. De inzet van kogelwapens is dan een must om nog effectief te kunnen bestrijden.

Vera VAN DER BORGHT

Herman SCHUEREMANS

Karlos CALLENS

Sven GATZ

Ivan SABBE

Lode VEREECK

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op artikel 41, 42, 43 en 44 en bijlage III van het besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer;
- gelet op het feit dat de recente studies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO, hebben aangetoond dat de populatie van de ekster en de kraai nog stijgt en dat die geenszins in een ongunstige staat van instandhouding verkeert;
- gelet op de recente studie ‘Changes in breeding success and abundance of ground-nesting moorland birds in relation to the experimental deployment of legal predator control’, gepubliceerd in the Journal of Applied Ecology van the British Ecological Society;
- gelet op de predatiedruk van de ekster en de kraai op de wilde fauna en de schade aan professioneel geteelde gewassen;
- overwegende dat door de huidige regelgeving de bestrijding van de ekster en de kraai in de praktijk in het gedrang komt;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° een bepaling op te nemen in artikel 41 waarbij aan soorten die onder toepassing van bijlage III van het besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer vallen, vrijstelling verleend wordt van het dragen van een gesloten pootring;
 - 2° de op grond van bijlage III toegestane bestrijdingsactiviteiten te allen tijde toe te staan;
 - 3° het gebruik van de Larssenkooien eveneens toe te staan voor de vangst van de kraai en de kauw;
 - 4° punt 3° uit de bepalingen van de bestrijdingsaanvraag te schrappen zodat men geen schriftelijke toestemming van de eigenaar aan de aanvraag hoeft toe te voegen, indien men niet de eigenaar of de grondgebruiker is van het terrein waar men wil bestrijden;
 - 5° de bestrijding van de Corvidae (kraaiachtigen), die onder toepassing van bijlage III vallen, eveneens toe te staan met kogelwapens en munitie waarvan het nominale kaliber minimaal .17 Engelse duim en maximaal .243 Engelse duim bedraagt;
 - 6° door de mens aangeblazen en aangedreven akoestische lokmechanismen toe te staan voor de bestrijding van de soorten op grond van bijlage III van dat besluit.

Vera VAN DER BORGHT

Herman SCHUEREMANS

Karlos CALLENS

Sven GATZ

Ivan SABBE

Lode VEREECK